

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2001-2002

22 MEI 2002

Wetsontwerp houdende instemming met het Protocol tot wijziging van de Europese Overeenkomst voor de bescherming van gewervelde dieren die gebruikt worden voor experimentele en andere wetenschappelijke doeleinden, gedaan te Straatsburg op 22 juni 1998

INHOUD

	Blz.
Memorie van toelichting	2
Wetsontwerp	4
Protocol tot wijziging van de Europese Overeenkomst voor de bescherming van gewervelde dieren die worden gebruikt voor experimentele en andere wetenschappelijke doeleinden	6
Voorontwerp van wet	9
Advies van de Raad van State	10

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2001-2002

22 MAI 2002

Projet de loi portant assentiment au Protocole d'amendement à la Convention européenne sur la protection des animaux vertébrés utilisés à des fins expérimentales ou à d'autres fins scientifiques, fait à Strasbourg le 22 juin 1998

SOMMAIRE

	Pages
Exposé des motifs	2
Projet de loi	4
Protocole d'amendement à la Convention européenne sur la protection des animaux vertébrés utilisés à des fins expérimentales ou à d'autres fins scientifiques	6
Avant-projet de loi	9
Avis du Conseil d'État	10

MEMORIE VAN TOELICHTING

De Europese Overeenkomst voor de bescherming van gewervelde dieren die worden gebruikt voor experimentele en andere wetenschappelijke doeleinden en van de bijlagen A en B, opgemaakt te Straatsburg op 18 maart 1986, was het eerste wetgevende initiatief dat in Europees verband bescherming wilde bieden aan proefdieren. Deze Overeenkomst diende als basis bij de opstelling van de gelijknamige EG-richtlijn van 24 november 1986 die nu uniforme beschermingsregels binnen alle 15 Europese Unielidstaten waarborgt.

De ontwikkelingen inzake de proefdierenproblematiek gaan zeer snel en ook de ervaring en kennis terzake neemt snel toe. In zogenaamde multilaterale consultaties in 1994, 1995 en 1997 bestudeerden de Partijen van de Overeenkomst met name evoluties in het vervoer, de herkomst en de huisvesting van proefdieren, en het probleem van de transgene dieren.

Vastgesteld werd dat het nodig was om wijzigingen aan te brengen aan de bijlagen bij de Overeenkomst teneinde ze aan te passen aan de recente ontwikkelingen.

Een werkgroep is bezig de bijlage A van de Overeenkomst te herzien. Deze bijlage betreft de richtlijnen betreffende huisvesting en verzorging van de proefdieren. De herziening zou in 2002 moeten beëindigd zijn.

Omdat dergelijke wijzigingen momenteel enkel mogelijk zijn via een zware administratieve procedure, wordt met voorliggend Protocol tot wijziging, een vereenvoudigde procedure in de Overeenkomst ingebracht waardoor in de toekomst op vlottere wijze aan nieuwe evoluties en kennis inzake proefdieren een wetgevend gevolg gegeven kan worden.

Korte inhoud van het amenderingsprotocol

De Europese Overeenkomst voor de bescherming van gewervelde dieren die worden gebruikt voor experimentele en andere wetenschappelijke doeleinden en van de bijlagen A en B, opgemaakt te Straatsburg op 18 maart 1986 voorziet geen mogelijkheid om de bepalingen van haar bijlagen op eenvoudige wijze te wijzigen. Steeds moet hiervoor de loodzware procedure van een wijziging van een Overeenkomst doorlopen worden.

Omdat het noodzakelijk werd geacht, tijdens de opeenvolgende multilaterale consultaties van 1994, 1995 en 1997, om de bijlagen bij de Overeenkomst op

EXPOSÉ DES MOTIFS

La Convention européenne sur la protection des animaux vertébrés utilisés à des fins expérimentales ou à d'autres fins scientifiques et les annexes A et B faites à Strasbourg le 18 mars 1986 fut la première initiative réglementaire européenne voulant protéger les animaux d'expérience. Cette Convention a servi de base pour la rédaction de la Directive CE du même nom du 24 novembre 1986 qui garantit des règles uniformes de protection dans les 15 pays membres de l'Union européenne.

L'évolution de la problématique des animaux d'expérience est très rapide et l'expérience et la connaissance en la matière s'accroissent. Dans les consultations multilatérales de 1994, 1995 et 1997 les Parties à la Convention ont étudié les évolutions dans le transport, la provenance et l'hébergement des animaux d'expérience ainsi que le problème des animaux transgéniques.

Il a été jugé nécessaire d'apporter des modifications aux annexes de la Convention afin de les adapter aux récentes évolutions.

Un groupe de travail est occupé à réviser l'annexe A de la Convention. Cette annexe concerne les lignes directrices relatives à l'hébergement et aux soins des animaux de laboratoire. La révision devrait être achevée en 2002.

Puisque de tels changements sont pour le moment uniquement faisables par une procédure administrative très lourde, il est proposé par cette modification du Protocole d'introduire dans la Convention une procédure simplifiée permettant dans l'avenir de donner d'une façon plus rapide une suite législative aux évolutions et connaissances nouvelles concernant les animaux d'expérience.

Résumé du protocole d'amendement

La Convention européenne sur la protection des animaux vertébrés utilisés à des fins expérimentales ou à d'autres fins scientifiques et les annexes A et B, faite à Strasbourg le 18 mars 1986 ne prévoit pas la possibilité de changer facilement les dispositions de ses annexes. Il faut toujours employer pour cela la lourde procédure de modification d'une Convention.

Parce que l'on a estimé indispensable pendant les consultations multilatérales successives de 1994, 1995 et 1997, de pouvoir adapter les annexes de la Conven-

een vlottere manier te kunnen aanpassen aan nieuwe kennis of ontwikkelingen werd beslist om in de Overeenkomst een dergelijke eenvoudiger wijzigingsprocedure te voorzien.

De procedure bestaat erin dat elk voorstel tot wijziging van de bijlagen van de Overeenkomst via de Secretaris-generaal van de Raad van Europa binnen de 6 maanden aan een multilaterale consultatievergadering voorgelegd wordt die de tekst dan met tenminste een tweederde meerderheid kan aanvaarden. De wijziging treedt dan twaalf maanden later in werking.

De minister van Buitenlandse Zaken,

Louis MICHEL

De minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu,

Magda AELVOET

De minister van Justitie,

Marc VERWILGHEN

tion d'une manière plus facile aux nouvelles connaissances ou aux évolutions, il a été décidé de prévoir dans la Convention une procédure de modification plus simple.

Cette procédure prévoit que chaque proposition de changement des annexes de la Convention soit soumise via le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, endéans les 6 mois à une réunion de consultation multilatérale qui adoptera le texte à la majorité d'au moins deux-tiers. Le changement entrera en vigueur après douze mois.

Le ministre des Affaires étrangères,

Louis MICHEL

La ministre de la Protection de la Consommation, de la Santé publique et de l'Environnement,

Magda AELVOET

Le ministre de la Justice,

Marc VERWILGHEN

WETSONTWERP

ALBERT II,

Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen,
ONZE GROET.

Op de voordracht van Onze minister van Buitenlandse Zaken, van Onze minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu en van Onze minister van Justitie,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ:

Onze minister van Buitenlandse Zaken, Onze minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu en Onze minister van Justitie zijn gelast het ontwerp van wet, waaraan de tekst hierna volgt, in Onze naam aan de Wetgevende Kamers voor te leggen en bij de Senaat in te dienen:

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Art. 2

Het Protocol tot wijziging van de Europese Overeenkomst voor de bescherming van gewervelde dieren die gebruikt worden voor experimentele en andere wetenschappelijke doeleinden, gedaan te Straatsburg op 22 juni 1998, zal volkomen gevolg hebben.

De amendementen op de bijlagen A en B bij de Europese Overeenkomst, die met toepassing van artikel 31 van de overeenkomst aangenomen worden en in werking treden, zullen volkomen gevolg hebben.

Art. 3

Elk amendement op de bijlagen A en B aangenomen in het kader van artikel 31 van de overeenkomst, moet meegedeeld worden aan de Wetgevende Kamers binnen drie maanden volgend op de aanneming.

PROJET DE LOI

ALBERT II,

Roi des Belges,

À tous, présents et à venir,
SALUT.

Sur la proposition de Notre ministre des Affaires étrangères, de Notre ministre de la Protection de la Consommation, de la Santé publique et de l'Environnement et de notre Ministre de la Justice,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS:

Notre ministre des Affaires étrangères, Notre ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement et Notre ministre de la Justice sont chargés de présenter, en Notre nom, aux Chambres législatives et de déposer au Sénat le projet de loi dont la teneur suit:

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Art. 2

Le Protocole d'amendement à la Convention européenne sur la protection des animaux vertébrés utilisés à des fins expérimentales ou à d'autres fins scientifiques, fait à Strasbourg le 22 juin 1998, sortira son plein et entier effet.

Les amendements aux annexes A et B de la Convention européenne, qui sont adoptés et entrent en vigueur en application de l'article 31 de la convention, sortiront leur plein et entier effet.

Art. 3

Tout amendement aux annexes A et B approuvé dans le cadre de l'article 31 de la Convention devra être communiqué aux Chambres législatives dans les trois mois qui suivent son adoption.

Gegeven te Brussel, 14 mei 2002.

ALBERT

Van Koningswege:

De minister van Buitenlandse Zaken,

Louis MICHEL.

*De minister van Consumentenzaken, Volksge-
zondheid en Leefmilieu,*

Magda AELVOET.

De minister van Justitie,

Marc VERWILGHEN.

Donné à Bruxelles, le 14 mai 2002.

ALBERT

Par le Roi:

Le ministre des Affaires étrangères,

Louis MICHEL.

*Le ministre de la Protection de la consommation, de la
Santé publique et de l'Environnement,*

Magda AELVOET.

Le ministre de la Justice,

Marc VERWILGHEN.

(VERTALING)

VERTALING**Protocol**

tot wijziging van de Europese Overeenkomst voor de bescherming van gewervelde dieren die worden gebruikt voor experimentele en andere wetenschappelijke doeleinden

DE LIDSTATEN van de Raad van Europa en de Europese Gemeenschap, ondertekenaars van dit Protocol bij de Europese Overeenkomst voor de bescherming van gewervelde dieren die worden gebruikt voor experimentele doeleinden en andere wetenschappelijke doeleinden, geopend voor ondertekening te Straatsburg op 18 maart 1986 (hierna genoemd «de Overeenkomst»),

GELET op de Overeenkomst die algemene bepalingen bevat bedoeld om lijden, pijn en angst van de dieren die voor experimentele doeleinden worden gebruikt, te vermijden, en de vastberadenheid van de Lidstaten het gebruik van dieren voor experimentele en andere wetenschappelijke doeleinden te beperken, met als doel de mogelijke vervanging van dit gebruik, in het bijzonder door onderzoeken naar en bevordering van de toepassing van alternatieve methoden,

OVERWEGEND de technische aard van de bepalingen die in de bijlagen van de Overeenkomst zijn opgenomen,

ERKENNEND de noodzaak de overeenstemming van deze bepalingen met de resultaten van onderzoeken op de gebieden waarop zij van toepassing zijn, te waarborgen,

ZIJN HET VOLGENDE OVEREENGEKOMEN:

Artikel 1

Artikel 30 van de Overeenkomst wordt gewijzigd als volgt:

«1. De Partijen dienen binnen de vijf jaar vanaf de inwerkingtreding van deze Overeenkomst en daarna iedere vijf jaar, of vaker indien de meerderheid der Partijen dat vraagt, multilaterale consultaties te houden in het kader van de Raad van Europa, om de toepassing van deze Overeenkomst te bezien, alsmede de wenselijkheid van herziening of een verruiming van enige van haar bepalingen.

2. Deze consultaties vinden plaats tijdens bijeenkomsten bijeengeroepen door de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa. De Partijen dienen ten minste twee maanden voor de bijeenkomst de naam van hun vertegenwoordiger mede te delen aan de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa.

3. Onder voorbehoud van wat in deze Overeenkomst werd bepaald, stellen de Partijen het reglement van orde van de consultaties op.»

Artikel 2

De Overeenkomst wordt aangevuld met een nieuw Deel XI: «Wijzigingen» dat het volgende nieuwe artikel 31 bevat:

«1. Elke wijziging van de bijlagen A en B, voorgestelde door een Partij of het Comité van Ministers van de Raad van Europa, wordt aan de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa medegedeeld, die zorgt voor de toezending aan de Lidstaten van de

PROTOCOL**Protocole**

d'amendement à la Convention européenne sur la protection des animaux vertébrés utilisés à des fins expérimentales ou à d'autres fins scientifiques

LES ETATS MEMBRES du Conseil de l'Europe et la Communauté européenne, signataires du présent Protocole à la Convention européenne sur la protection des animaux vertébrés utilisés à des fins expérimentales ou à d'autres fins scientifiques, ouverte à la signature à Strasbourg, le 18 mars 1986 (ci-après dénommée «la Convention»),

VU la Convention qui comporte des dispositions générales destinées à éviter des souffrances, des douleurs et de l'angoisse aux animaux utilisés à des fins expérimentales, et la détermination des Etats membres à limiter l'utilisation des animaux à des fins expérimentales ou à d'autres fins scientifiques, avec pour finalité de remplacer cette utilisation partout où cela est possible, notamment en recherchant des méthodes de substitution et en encourageant le recours à ces méthodes de substitution;

CONSIDERANT le caractère technique des dispositions figurant dans les annexes à la Convention;

RECONNAISSANT la nécessité de garantir l'adéquation de ces dernières avec les résultats des recherches dans les domaines qu'elles couvrent,

SONT CONVENUS DE CE QUI SUIT:

Article 1

L'article 30 de la Convention est amendé comme suit:

«1. Les Parties procèdent, dans les cinq ans qui suivent l'entrée en vigueur de la présente Convention et par la suite tous les cinq ans, ou plus souvent si la majorité des Parties le demande, à des consultations multilatérales au sein du Conseil de l'Europe, en vue d'examiner l'application de la présente Convention ainsi que l'opportunité de sa révision ou d'un élargissement de certaines de ses dispositions.

2. Ces consultations ont lieu au cours de réunions convoquées par le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe. Les Parties communiqueront au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, deux mois au moins avant la réunion, le nom de leur représentant.

3. Sous réserve des dispositions de la présente Convention, les Parties établissent le règlement intérieur des consultations.»

Article 2

La Convention est complétée par un nouveau Titre XI: «Amendements» comprenant le nouvel article 31 suivant:

«1. Tout amendement aux annexes A et B, proposé par une Partie ou par le Comité des Ministres du Conseil de l'Europe, est communiqué au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe et transmis par ses soins aux Etats membres du Conseil de l'Europe,

Raad van Europa, de Europese Gemeenschap en iedere Staat die geen lid is maar tot de Overeenkomst is toetreden of werd uitgenodigd ertoe toe te treden, overeenkomstig het bepaalde in artikel 34.

2. Elke wijziging die wordt voorgesteld overeenkomstig het bepaalde in de vorige paragraaf, wordt onderzocht, ten minste zes maanden nadat de Secretaris-Generaal ze heeft doorgezonden, tijdens een multilaterale consultatie waarop deze wijziging kan worden aangenomen bij een meerderheid van twee derden van de Partijen. De aangenomen tekst wordt aan de Partijen medege-deeld.

3. Na het verstrijken van een termijn van 12 maanden na de aanneming van de wijziging, tijdens een multilaterale consultatie, treedt iedere wijziging in werking tenzij een derde van de Partijen bezwaren heeft bekendgemaakt».

Artikel 3

De artikelen 31 tot 37 van de Overeenkomst worden respectievelijk de artikelen 32 tot 38.

Artikel 4

1. Dit Protocol is opengesteld voor ondertekening door de ondertekenaars van de Overeenkomst, die Partij kunnen worden bij dit Protocol door:

a de ondertekening zonder voorbehoud van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring; of

b de ondertekening met voorbehoud van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring, gevolgd door een bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring.

2. Een Ondertekenaar van de Overeenkomst kan dit Protocol niet tekenen zonder voorbehoud van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring, of een akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring nederleggen indien hij niet een akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring van de Overeenkomst reeds heeft nedergelegd of ze tezelfdertijd nederlegt.

3. De Lidstaten die zijn toetreden tot de Overeenkomst, kunnen eveneens toetreden tot dit Protocol.

4. De akten van bekrachtiging, aanvaarding of toetreding worden bij de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa nedergelegd.

Artikel 5

Dit Protocol treedt in werking de dertigste dag volgend op de datum waarop alle Partijen bij de Overeenkomst, in overeenstemming met het bepaalde in artikel 4, Partijen bij het Protocol zijn geworden.

Artikel 6

De Secretaris-Generaal van de Raad van Europa dient de Lidstaten van de Raad van Europa, de andere Partijen bij de Overeenkomst en de Europese Gemeenschap in kennis te stellen van:

a iedere ondertekening zonder voorbehoud van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring;

b iedere ondertekening met voorbehoud van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring;

c de nederlegging van iedere akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding;

d iedere datum van inwerkingtreding van dit Protocol in overeenstemming met artikel 5 ervan;

à la Communauté européenne et à chaque Etat non membre qui a adhéré ou qui a été invité à adhérer à la Convention conformément aux dispositions de l'article 34.

2. Tout amendement proposé conformément aux dispositions du paragraphe précédent est examiné, au moins six mois après la date de sa transmission par le Secrétaire Général, lors d'une consultation multilatérale où cet amendement peut être adopté à la majorité des deux tiers des Parties. Le texte adopté est communiqué aux Parties.

3. A l'expiration d'une période de douze mois après son adoption lors d'une consultation multilatérale, tout amendement entre en vigueur à moins qu'un tiers des Parties n'ait notifié des objections.»

Article 3

Les articles 31 à 37 de la Convention deviennent respectivement les articles 32 à 38.

Article 4

1. Le présent Protocole est ouvert à la signature des Signataires de la Convention, qui peuvent devenir Parties au présent Protocole par:

a signature sans réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation; ou

b signature sous réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation, suivie de ratification, d'acceptation ou d'approbation.

2. Un Signataire de la Convention ne peut signer le présent Protocole sans réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation, ou déposer un instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation s'il n'a pas déjà déposé ou s'il ne dépose pas simultanément un instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation de la Convention.

3. Les Etats qui ont adhéré à la Convention peuvent également adhérer au présent Protocole.

4. Les instruments de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion seront déposés près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

Article 5

Le présent Protocole entrera en vigueur le trentième jour suivant la date à laquelle toutes les Parties à la Convention seront devenues Parties au Protocole conformément aux dispositions de l'article 4.

Article 6

Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe notifiera aux Etats membres du Conseil de l'Europe, aux autres Parties à la Convention et à la Communauté européenne:

a toute signature sans réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation;

b toute signature sous réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation;

c le dépôt de tout instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion;

d tout date d'entrée en vigueur du présent Protocole conformément à son article 5;

e iedere andere handeling, kennisgeving of mededeling betrekking hebbend op dit Protocol.

TEN BLIJKE waarvan de ondergetekenden, daartoe behoorlijk gemachtigd, dit Protocol hebben ondertekend.

GEDAAN TE Straatsburg op 22 juni 1998, in het Engels en in het Frans, zijnde beide teksten gelijkelijk authentiek, in een enkel exemplaar, dat zal nedergelegd worden in het archief van de Raad van Europa. De Secretaris-Generaal van de Raad van Europa doet hiervan een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift toekomen aan de Lidstaten van de Raad van Europa, aan de andere Partijen bij de Overeenkomst en aan de Europese Gemeenschap.

e tout autre acte, notification ou communication ayant trait au présent Protocole.

EN FOI DE QUOI, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé le présent Protocole.

FAIT A Strasbourg, le 22 juin 1998, en anglais et en français, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe en communiquera copie certifiée conforme aux Etats membres du Conseil de l'Europe, aux autres Parties à la Convention et à la Communauté européenne.

**VOORONTWERP VAN WET VOOR ADVIES
VOORGELEGD AAN DE RAAD VAN STATE**

—————

Voorontwerp van wet houdende instemming met het Protocol tot wijziging van de Europese Overeenkomst voor de bescherming van gewervelde dieren die gebruikt worden voor experimentele en andere wetenschappelijke doeleinden, gedaan te Straatsburg op 22 juni 1998.

Artikel 1

—————

Deze wet regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Article 2

Het Protocol tot wijziging van de Europese Overeenkomst voor de bescherming van gewervelde dieren die gebruikt worden voor experimentele en andere wetenschappelijke doeleinden, gedaan te Straatsburg op 22 juni 1998, zal volkomen gevolg hebben.

**AVANT-PROJET DE LOI SOUMIS
À L'AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT**

—————

Avant-projet de loi portant assentiment au Protocole d'amendement à la Convention européenne sur la protection des animaux vertébrés utilisés à des fins expérimentales ou à d'autres fins scientifiques, fait à Strasbourg le 22 juin 1998.

Article 1er

—————

La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Article 2

Le Protocole d'amendement à la Convention européenne sur la protection des animaux vertébrés utilisés à des fins expérimentales ou à d'autres fins scientifiques, fait à Strasbourg le 22 juin 1998, sortira son plein et entier effet.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE
30.223/3

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, derde kamer, op 26 mei 2000 door de Minister van Buitenlandse Zaken verzocht hem van advies te dienen over een voorontwerp van wet «houdende instemming met het Protocol tot wijziging van de Europese Overeenkomst voor de bescherming van gewervelde dieren die gebruikt worden voor experimentele en andere wetenschappelijke doeleinden, gedaan te Straatsburg op 22 juni 1998», heeft, na de zaak te hebben onderzocht op de zittingen van 30 januari 2001, 27 februari 2001 en 3 april 2001, op laatstvermelde datum het volgende advies gegeven:

STREKKING VAN HET ONTWERP

Het voor advies voorgelegde voorontwerp van wet strekt ertoe de federale wetgever te laten instemmen met het Protocol houdende amendement op de Europese Overeenkomst voor de bescherming van gewervelde dieren die worden gebruikt voor experimentele en andere wetenschappelijke doeleinden.

Het bedoelde protocol voorziet in een vereenvoudigde procedure voor de wijziging van de bijlagen A en B bij de overeenkomst. Volgens het nieuw artikel 31 van de overeenkomst kan een wijziging van die bijlagen aangenomen worden door een multilaterale «consultatie», met een twee derde meerderheid van de verdragsluitende partijen. In dat geval treedt de wijziging twaalf maanden later in werking, tenzij één derde van de partijen bezwaren heeft gemaakt.

ALGEMENE OPMERKINGEN

1. Bepalingen als die van het nieuwe artikel 31 van de Europese Overeenkomst zijn ook terug te vinden in andere verdragen. Zoals de Raad van State reeds eerder opgemerkt heeft, bestaat er geen grondwettig bezwaar tegen het procédé van stilzwijgende goedkeuring van wijzigingen van een internationaal verdrag. Artikel 167, § 2, van de Grondwet bepaalt immers niet onder welke vorm de Koning de bevoegdheid kan uitoefenen om verdragen te sluiten. Stilzwijgend gesloten verdragen (of wijzigingen van een verdrag) zijn dus niet uitgesloten (1).

2. Het feit dat de Koning stilzwijgend kan instemmen met latere wijzigingen van de Europese Overeenkomst, aangenomen met toepassing van het nieuwe artikel 31, ontslaat de Koning niet van de principiële verplichting om eventuele wijzigingen van de overeenkomst ter goedkeuring aan de Kamers voor te leggen, opdat die met toepassing van artikel 167, § 2, van de Grondwet gevolg zouden kunnen hebben (2).

Er kan evenwel aangenomen worden dat de wetgever onder bepaalde voorwaarden vooraf zijn instemming met een verdrag kan verlenen (3).

(1) Adviezen van 25 april 1960 over twee ontwerpen van wet houdende goedkeuring van internationale verdragen, stuk Kamer, nr. 521-1, 1959-1960, blz. 2, en nr. 522-1, blz. 2.

(2) Zie de voornoemde adviezen van de Raad van State van 25 april 1960.

(3) Cass., 19 maart 1981, Arr. Cass., 1980-1981, nr. 417.

AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT
30.223/3

Le CONSEIL D'ÉTAT, section de législation, troisième chambre, saisi par le ministre des Affaires étrangères, le 26 mai 2000, d'une demande d'avis sur un avant-projet de loi «portant assentiment au Protocole d'amendement à la Convention européenne sur la protection des animaux vertébrés utilisés à des fins expérimentales ou à d'autres fins scientifiques, fait à Strasbourg le 22 juin 1998», après avoir examiné l'affaire en ses séances des 30 janvier 2001, 27 février 2001 et 3 avril 2001, a donné, à cette dernière date, l'avis suivant:

PORTÉE DU PROJET

L'avant-projet de loi, soumis pour avis, a pour objet de faire approuver par le législateur fédéral le Protocole d'amendement à la Convention européenne sur la protection des animaux vertébrés utilisés à des fins expérimentales ou à d'autres fins scientifiques.

Le protocole précité prévoit une procédure d'amendement simplifiée des annexes A et B de la convention. Selon le nouvel article 31 de la convention, un amendement de ces annexes peut être adopté par une «consultation» multilatérale, à la majorité des deux tiers des parties contractantes. Dans ce cas, l'amendement entre en vigueur douze mois plus tard, à moins qu'un tiers des parties n'aient émis des objections.

OBSERVATIONS GÉNÉRALES

1. Des dispositions, telles que celles qui figurent dans le nouvel article 31 de la Convention européenne, se retrouvent aussi dans d'autres traités. Ainsi que le Conseil d'État l'a déjà observé précédemment, le procédé d'acceptation tacite d'amendements à un traité international ne soulève pas d'obstacle constitutionnel. En effet, l'article 167, § 2, de la Constitution ne fixe pas les formes dans lesquelles le Roi peut exercer le pouvoir de conclure des traités. Les traités (ou les amendements à un traité) conclus tacitement ne sont donc pas exclus (1).

2. La possibilité pour le Roi de donner son assentiment tacite à des amendements ultérieurs à la Convention européenne, adoptés en application du nouvel article 31, ne le dispense pas de l'obligation de principe de soumettre les éventuels amendements à la convention à l'approbation des Chambres, pour que ces amendements puissent sortir leur effet en application de l'article 167, § 2, de la Constitution (2).

Il peut toutefois être admis que, dans certaines conditions, le législateur peut donner son assentiment préalable à un traité (3).

(1) Avis du 25 avril 1960 sur deux projets de loi portant assentiment à des traités internationaux, doc. Chambre, n° 521-1, 1959-1960, p. 2, et n° 522-1, p. 2.

(2) Voir les avis précités du Conseil d'État du 25 avril 1960.

(3) Cass., 19 mars 1981, Pas., 1981, I, n° 417.

Opdat zulke voorafgaande instemming verenigbaar zou zijn met artikel 167, § 2, van de Grondwet, is wel vereist dat de Wetgevende Kamers «weten en vermelden binnen welke grenzen ze wordt verleend»(1).

Te dezen bepaalt het nieuwe artikel 31 van de Europese Overeenkomst op een voldoende duidelijke wijze wat het voorwerp van latere wijzigingen van de overeenkomst kan zijn (het gaat om wijzigingen van de bijlagen A en B bij de overeenkomst, welke bepalingen van technische aard zijn(2)), en stelt het ook de procedureregels vast volgens welke die wijzigingen tot stand kunnen komen. De Wetgevende Kamers zouden in die omstandigheden uitgenodigd kunnen worden om vooraf hun instemming te verlenen met die latere wijzigingen.

Indien het verkrijgen van een voorafgaande instemming strookt met de bedoeling van de stellers van het ontwerp, zou het ontwerp aangevuld moeten worden met een uitdrukkelijke bepaling in die zin. Bij de bespreking van artikel 2 van het ontwerp zal de Raad van State daartoe een tekstvoorstel doen.

3. Het voorgaande neemt niet weg dat, met toepassing van het nieuwe artikel 31 van de Europese Overeenkomst, wijzigingen in de bijlagen bij de overeenkomst aangebracht kunnen worden waarmee de Wetgevende Kamers het eventueel niet eens zijn(3).

Om de Kamers de mogelijkheid te bieden om aan de regering duidelijk te maken dat zij het niet eens zijn met een bepaalde wijziging, zou het ontwerp best aangevuld worden met een bepaling waarin voorzien wordt in de verplichting voor de regering om elk door een multilaterale «consultatie» goedgekeurd amendement binnen een bepaalde termijn aan de Kamers mee te delen(4).

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Opschrift

Men vervange de woorden «gedaan te» door «ondertekend te».

Deze opmerking geldt eveneens voor artikel 2 van het ontwerp.

Artikel 2

Indien ingegaan wordt op de suggestie vervat in de algemene opmerking 2, kan artikel 2 aangevuld worden met een tweede lid, luidend als volgt:

«De amendementen op de bijlagen A en B bij de Europese Overeenkomst, die met toepassing van artikel 31 van de overeenkomst aangenomen worden en in werking treden, zullen volkomen gevolg hebben.»

(1) Raad van State, afdeling wetgeving, advies L. 26.355/9 van 2 juli 1997 over het ontwerp dat geleid heeft tot de wet van 11 maart 1999 houdende instemming met het Memorandum van Overeenkomst over de ontwikkelingssamenwerking tussen het Koninkrijk België en de Republiek Zuid-Afrika, ondertekend te Brussel op 16 maart 1995, stuk Senaat, nr. 1-1168/1, 1998-1999, (13), 14.

(2) Zie de aanhef van het protocol waarvoor de instemming wordt gevraagd.

(3) Het is zelfs mogelijk dat wijzigingen aangebracht worden waarmee België, als verdragsluitende partij, het niet eens is. Om te beletten dat een door de multilaterale «consultatie» goedgekeurd amendement in werking treedt, is immers vereist dat minstens één derde van de partijen zich daartegen verzet.

(4) Indien de Wetgevende Kamers hun afkeuring van de wijziging tot uiting brengen, zal de regering verplicht zijn om zich namens België tegen het betrokken amendement te verzetten. Indien het amendement, ondanks dat verzet, toch in werking treedt, bestaat nog de mogelijkheid om de overeenkomst zelf op te zeggen.

Pour qu'un tel assentiment préalable soit compatible avec l'article 167, § 2, de la Constitution, il faut néanmoins que les Chambres législatives «connaissent et énoncent les limites dans lesquelles il est donné»(1).

En l'espèce, le nouvel article 31 de la Convention européenne précise d'une manière suffisamment claire quel peut être l'objet des amendements ultérieurs à la convention (il s'agit d'amendements aux annexes A et B de la convention, qui contiennent des dispositions à caractère technique(2)), et fixe également les règles de procédure selon lesquelles ces amendements peuvent intervenir. Dans ces conditions, les Chambres législatives pourraient être invitées à donner leur assentiment préalable à ces amendements ultérieurs.

Si l'intention des auteurs du projet est d'obtenir un assentiment préalable, il y aurait lieu de compléter le projet par une disposition expresse dans ce sens. Lors de l'examen de l'article 2 du projet, le Conseil d'Etat formulera une proposition de texte à cet effet.

3. Les observations ci-dessus n'enlèvent rien au fait qu'en application du nouvel article 31 de la Convention européenne, il est possible que les annexes de la convention fassent l'objet d'amendements sur lesquels, le cas échéant, les Chambres législatives ne peuvent marquer leur accord(3).

Afin de permettre aux Chambre de notifier au gouvernement qu'elles n'approuvent pas un amendement donné, il vaudrait mieux compléter le projet par une disposition qui prévoit l'obligation pour le gouvernement de communiquer aux Chambres dans un délai déterminé tout amendement approuvé par une «consultation» multilatérale(4).

EXAMEN DU TEXTE

Intitulé

On remplacera les mots «fait à» par «signé à».

Cette observation vaut également pour l'article 2 du projet.

Article 2

Si la suggestion formulée dans l'observation générale 2 est retenue, l'article 2 peut être complété par un alinéa 2, rédigé comme suit:

«Les amendements aux annexes A et B de la Convention européenne, qui sont adoptés et entrent en vigueur en application de l'article 31 de la convention, sortiront leur plein et entier effet.»

(1) Conseil d'Etat, section de législation, avis L. 26.355/9 du 2 juillet 1997 sur le projet qui a donné lieu à la loi du 11 mars 1999 portant assentiment au Memorandum d'Accord concernant la coopération au développement entre le Royaume de Belgique et la République d'Afrique du Sud, signé à Bruxelles le 16 mars 1995, doc. Sénat, n° 1-1168/1, 1998-1999, (13), 14.

(2) Voir le préambule du protocole soumis pour assentiment.

(3) Il est même possible que soient apportés des amendements sur lesquels la Belgique, en tant que partie contractante, ne peut marquer son accord. En effet, pour empêcher l'entrée en vigueur d'un amendement approuvé par la «consultation» multilatérale, il faut qu'un tiers au moins des parties s'y oppose.

(4) Si les Chambres législatives n'approuvent pas l'amendement, le gouvernement sera obligé de s'opposer à cet amendement au nom de la Belgique. Si l'amendement entre en vigueur malgré l'opposition, il reste la possibilité de dénoncer la convention elle-même.

De kamer was samengesteld uit:

De heer W. DEROOVER, eerste voorzitter;

De heren D. ALBRECHT en P. LEMMENS, staatsraden;

De heren H. COUSY en A. SPRUYT, assessoren van de afdeling wetgeving;

Mevrouw F. LIEVENS, griffier.

De overeenstemming tussen de Nederlandse en de Franse tekst werd nagezien onder toezicht van de heer P. LEMMENS.

Het verslag werd uitgebracht door de heer B. SEUTIN, auditeur. De nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld en toegelicht door de heer L. VAN CALENBERGH, adjunct-referendaris.

De griffier,

F. LIEVENS.

De voorzitter,

W. DEROOVER.

La chambre était composée de:

M. W. DEROOVER, premier président;

MM. D. ALBRECHT et P. LEMMENS, conseillers d'État;

MM. H. COUSY et A. SPRUYT, assesseurs de la section de législation;

Mme F. LIEVENS, greffier.

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de M. P. LEMMENS.

Le rapport a été présenté par M. B. SEUTIN, auditeur. La note du Bureau de coordination a été rédigée et exposée par M. L. VAN CALENBERGH, référendaire adjoint.

Le greffier,

F. LIEVENS.

Le président,

W. DEROOVER.